واما النظر لها استعاره تحقيقيه وتكون تلك حقيقه مستعمله فى المعنى
الاصلى كما هو مذهبه فى الاطناب فلا يلزم القول بالاستعاره التبعيه وكذا
يمكن ذلك على مذهب السلف ايضا لما مر من ان التحقيقيه عندهم حقيقه كما
سبق واطناب المنبه **فصل** فى شرائط حسن الاستعاره **حسن كل من الاستعاره**
التحقيقيه والتمثيليه رعايه جهات حسن التشبيه ان
كان وجه الشبه شاملا للطرفين والتشبيه وافيا بافاده ما هو المطلوب من
الغرض ونحو ذلك مما سبق فى باب التشبيه وذلك لان مساها على التشبيه
فيستعار فى الحسن والقبح **وبالاسم** اى وبان لا يسم كل من
التحقيقيه والتمثيليه لفظه التشبيه من جهه اللفظ وهذا قليلا بان نحو
زيد اسد فى الشجاعه يشبه الاستعاره وذلك لان اسمها دائر
التشبيه بطل الغرض من الاستعاره اعنى ادعاء دخول المشبه فى حس
المشبه به والحاقه به لما فى التشبيه من الدلاله على كون المشبه به اقوى
فى وجه الشبه **فالملاك** فى تشبيه صدغك بالمسك **ومعاندة** التشبيه
نقصان ما حكى ومن زعم ان من شرائط حسن كل منهما ان يكون مطلوبا غير
معقبه بضده او تفريع كلام ملايم لاحد الطرفين فقد اخطا لان المرجع من
احسن انواع الاستعاره بهم المجرده ناقصه الحسن بالنسبه الى المرشحه قاصر
ولذلك اى لان شرط حسنه الاسم دائما **النسبه** لفظا **ومتى ان يكون**
التشبيه اى مابنى التشابه **بين الطرفين خلوا** سمه او بشيء عرف او اصطلاح
خاص **لئلا يتصور** كونها **الغاز** اى تعميه فى المزاد يقال الغز وكلامه اذا
عمى مراده ومنه اللغز والجمع الغاز سمى بذلك ارطاب يعنى الغازا اذا زوى
شرائط حسن الاستعاره واما اذا لوح بها التشبيه فلا يضر
الغاز الممكن بعود الحسن كما لو قيل فى التحقيقيه **رايت اسدا او ان الشجاعه**
الحرونى الممل رايت ايلا مهيبا لا يجد فيها راحله وارد الناس من قوله
صلى الله عليه وسلم كالابل المائه لا تجد فيها راحله وفى الناس تجدون الناس كالابل
المائه ليست فيها راحله الراحله البعير الذى ترحله الرجل جملا كان او ناقه

يريد ان المرضى المشتمل على عوره وجوده كالحسنه التى لا توجد فى كثير من الابل والكاف
متعول بان محذوف ولبثت مع ما فى خبرها فى محل النصب على الحال كانه قيل
كالابل المائه غير موجوده فيها لا اخلها او هى حمله مشتمله **وهذا ظهران**
التشبيه اعم محلا يعنى ان كل ما ساغ فيه الاستعاره التحقيقيه او التمثيليه
ساغ فيه التشبيه وليس كل ما ساغ فيه التشبيه ساغ فيه الاستعاره
التحقيقيه او التمثيليه لجواز ان يكون وجه الشبه خفيا متصورا فيه والغاز
ونحوها مما لا يطابق المذكورين **ويتصل به** اى مما ذكرنا من انه
اذا خفا التشبيه بين الطرفين لم يحسن الاستعاره وسعين التشبيه
انه اذا قوى التشبيه بين الطرفين حتى الحدا كالعلم والنور والسمهريه
والطلمه لم يحسن التشبيه وتعينت الاستعاره للاصرح كالتشبيه الذى يتفقه
فاذا قيل مسله يقول حصل فى ملى نور او يقول كان فى ملى نور او كالذى اذا
وقعت فى شبهه يقول وقعت فى طلمه ولا يقول كالذى فى طلمه **والاستعاره**
المكنى عنها كالتحقيقيه فى ان حسنها بما فيه جهات حسن التشبيه كانها تشبيه
مضمر فى النفس فالاستعاره **المحسله حسنها لحسن المكنى عنها** لانها لا تكون
الا تابعه للمكنى عنها عند المصنف وليس لها فى نفسها تشبيه كالتحقيقيه كما مر
لحسنها تابع لحسن متبوعها واما صاحب المفتاح فلما لم يقل بوجود كونها تابعه
للمكنى عنها قال ان حسنها لحسن المكنى عنها متى كانت تابعه لها فالحسن
البليغ غير تابعه لها ولهذا استشكل عليه اللام ولعل ان يقول لما كان المحسله
عنده استعاره مصرحه مبنيه على التشبيه فلم يكن حسنها بما فيه
جهات حسن التشبيه ايضا كما ذكره فى التحقيقيه والمكنى عنها **فضل**
اعلم ان الكلمه كما توصف بالمجاز لنقلها عن معناها الاصلى كذلك توصف به ايضا
لنقلها عن اعرابها الاصلى الى غيره وظاهر عباره المفتاح ان الموصوف بهذا النوع
من المجاز هو الاعراب وهذا اظهر فى الحرف كالنصب فى الضربه والرفع فى زيد
لا يقدح بعمل عن محله اعنى المضاف واما فى المجاز بالزياده فلا يتصور كما لا يخفى
فيه ويتضح بان الحرف ليس كلمه فى لسان والمقصود فى لسان هو المجاز بالمعنى